

POLITIKE
EUROPSKE UNIJE

Europska
komisija

Razvoj i suradnja

**Borba protiv
siromaštva
u svijetu koji
se mijenja**

„Danas posjedujemo tehnološka, financijska i materijalna sredstva da do 2030. iskorijenimo ekstremno siromaštvo s našeg planeta. Nemamo izgovor da to ne učinimo.”

Andris Piebalgs, europski povjerenik za razvoj

POLITIKE EUROPSKE UNIJE

Ova publikacija dio je serije u kojoj se objašnjava što EU čini u različitim područjima politika, zašto je EU uključen i koji su rezultati.

Sve dostupne publikacije možete vidjeti i preuzeti na:
http://europa.eu/pol/index_en.htm

Kako funkcionira Europska unija
Europa 2020.: europska strategija rasta
Osnivači EU-a

Borba protiv prijevara
Carina
Digitalna agenda
Ekonomska i monetarna unija i euro
Energetika
Granice i sigurnost
Humanitarna pomoć i civilna zaštita
Istraživanje i inovacije
Javno zdravstvo
Klimatska akcija
Kultura i audiovizualna djelatnost
Migracije i azil
Obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport
Okoliš
Poduzetništvo
Poljoprivreda
Porezi
Petrošaci
Pravosuđe, građanstvo, temeljna prava
Promet
Proračun
Proširenje
Razvoj i suradnja ✖
Regionalna politika
Ribarstvo i pomorstvo
Sigurnost hrane
Trgovina
Tržišno natjecanje
Unutarnje tržište
Vanjski poslovi i sigurnosna politika
Zapošljavanje i socijalna pitanja

SADRŽAJ

Zašto nam je potrebna politika EU-a za razvoj i suradnju

Više nego samo zbroj
pojedinih dijelova 3

Kako EU tomu pristupa

Prilagođeni pristup 6

Što radi EU

S riječi na djela 9

Izgledi

Ostvarivanje planova 15

Saznajte više 16

Politike Europske unije: Razvoj i suradnja

Europska komisija
Glavna uprava za komunikaciju
Publikacije
1049 Bruxelles
BELGIJA

Rukopis dovršen u veljači 2014.

Naslovnica i slika na stranici 2.
© iStockphoto.com/lucadp

str. 16 — 21 x 29.7 cm
ISBN 978-92-79-24211-3
doi:10.2775/57091

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2014.

© Europska unija, 2014.

Umnožavanje je dopušteno. Za uporabu i umnožavanje pojedinih fotografija, potrebno je zatražiti dopuštenje izravno od nositelja autorskih prava.

Zašto nam je potrebna politika EU-a za razvoj i suradnju

Više nego samo zbroj pojedinih dijelova

S 55,2 milijarde EUR dostupne službene razvojne pomoći u 2012. Europske institucije i 28 država članica EU-a zajedno pružile su više od polovice globalne službene pomoći i time postale najveći svjetski donator.

Europska komisija također je osigurala više od 13,5 milijardi EUR vanjske pomoći u 2012. Snažno opredjeljenje EU-a da pomaže zemljama u razvoju izraz je solidarnosti i način za ostvarivanje sigurnijeg svijeta u kojem vlada blagostanje. Udruživanje snaga na europskoj razini pokazalo se mnogostruko učinkovitim: zbog svojeg jedinstvenog položaja EU može djelovati tamo gdje pojedine države ne mogu mnogo učiniti.

EU je globalno prisutan u 140 država, ima stručnjake u različitim područjima i jedinstvenu vjerodostojnost i neutralnost u područjima ljudskih prava, promatranja izbora, upravljanja i rješavanja kriza. Programi EU-a traju nekoliko godina i koriste se dugoročnom i predvidljivom pomoći. To su dva bitna čimbenika za ostvarivanje održivog razvoja.

EU koordinira djelovanja različitih donatora. Zahvaljujući njegovoj nadnacionalnoj dimenziji, on može odrediti ambiciozne zajedničke ciljeve i osmisliti sveobuhvatna rješenja za globalne razvojne izazove. U trenutačnoj gospodarskoj klimi, izbjegavanje udvostručavanja ima više smisla nego ikada. Osim toga, reakcije EU-a na globalne izazove imaju presudnu težinu.

Razvojne aktivnosti EU-a usklađene su s njegovim naporima u drugim područjima, kao što su humanitarna pomoć, okoliš, sigurnost i trgovinska politika.

Solidarnost u središtu europskog ustrojstva

Razvojna suradnja dio je procesa europskih integracija od samog početka. Ugovorom iz Rima (1957.) predviđeno je stvaranje Europskog razvojnog fonda za pružanje pomoći kolonijama i prekomorskim teritorijima. Kada je početkom 1960-ih započela dekolonizacija, države članice pristale su dijeliti dio troška pružanja pomoći svojim bivšim kolonijama nakon što su ostvarile neovisnost. Ta je politika postupno proširena te je uključivala sve više zemalja u razvoju u Aziji, Latinskoj Americi i susjedstvu Europe.

U 2000. godini potpisan je sveobuhvatan Sporazum iz Cotonoua između EU-a i skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država (ACP). Taj je sporazum o trgovini i pomoći najopsežniji partnerski sporazum između država ACP-a i EU-a do danas i sklopljen je na razdoblje od 20 godina. Cilj mu je zajednička suradnja na iskorjenjivanju siromaštva i pružanje pomoći državama ACP-a radi uključivanja u svjetsko gospodarstvo.

Dodatnim financijskim instrumentima, kao što su Instrument za razvojnu suradnju i Instrument za europsko susjedstvo, omogućuje se EU-u da djeluje u drugim dijelovima svijeta.

Nadalje, EU se u 2000. obvezao podržati milenijske ciljeve razvoja Ujedinjenih naroda za iskorjenjivanje ekstremnog siromaštva do 2015.

Ugovorom iz Lisabona dodatno je pojačana pravna osnova za razvojnu suradnju EU-a. U njemu je jasno navedeno da su smanjenje i iskorjenjivanje siromaštva glavni ciljevi Unijine politike razvojne suradnje. Taj se cilj mora poštovati kada Unija provodi politike koje bi mogle imati utjecaj na zemlje u razvoju. Time se također podrazumijeva da je razvojna politika neovisna politika.

Ključni doprinos milenijskim ciljevima razvoja

Na sastanku na vrhu Ujedinjenih naroda u 2000. EU se pridružio vođama iz cijelog svijeta kada su se obvezali iskorijeniti siromaštvo do 2015. Utvrđeno je osam milenijskih ciljeva razvoja:

- iskorijeniti ekstremno siromaštvo i glad,
- postići univerzalno osnovno obrazovanje,
- promovirati ravnopravnost spolova,
- smanjiti stopu smrtnosti djece,
- poboljšati zdravlje majki,
- boriti se protiv HIV/AIDS-a, malarije i drugih bolesti,
- osigurati održivost okoliša,
- razviti globalno partnerstvo.

Djeca na cesti između Karena i Barentua u Eritreji. EU je pomogao toj državi da se oporavi nakon graničnog rata s Etiopijom 1998.

„Plan za promjenu”: odgovor EU-a na nove izazove

Kako bi se njima ostvarili ciljevi razvoja, politike EU-a moraju pratiti globalno okruženje koje se brzo mijenja. Zbog novih izazova i prilika, koji obuhvaćaju sve od manjka prirodnih resursa do rasta gospodarstava u nastanku i posljedica gospodarske krize, EU mora prilagoditi svoju razvojnu suradnju.

Plan za promjenu, koji je donesen u 2011., strategija je za smanjenje siromaštva uvođenjem ključnih promjena u način pružanja pomoći EU-a. To uključuje sljedeće promjene:

- Diferencijaciju: dvosmjerni pristup dodjeli potpore državama u kojima razvojna pomoć može imati najveći učinak i tamo gdje je pomoć najpotrebnija. Potrebno je definirati najučinkovitiju vrstu potpore na temelju situacije u svakoj državi.
- Usmjerenje aktivnosti EU-a na najviše tri sektora po državi.

Stalno nastojanje ka većoj učinkovitosti

Milenijski ciljevi razvoja u središtu su europskih aktivnosti u području razvojne suradnje i čine njezine glavne ciljeve. Mobilizacija nužnih sredstava dio je izazova za ostvarenje tih ciljeva. U tu svrhu održana je Međunarodna konferencija Ujedinjenih naroda za financiranje razvoja u Monterreyu, Meksiko, u 2002., na kojoj je usvojen Konsenzus iz Monterreya, kojim su se čelnici država ili vlada obvezali upotrijebiti sve izvore financiranja razvoja (nacionalne i međunarodne, javne i privatne), uključujući i putem znatnog povećanja razvojne pomoći.

EU od tada provodi godišnje revizije zajedničkog doprinosa za zemlje u razvoju.

- Unaprjeđenje koordinacije EU-a u cilju boljeg učinka na razvoj i boljih rezultata.
- Jačanje ljudskih prava, demokracije i dobrog upravljanja na temelju pouka naučenih iz nedavnih promjena u sjevernoj Africi i na Bliskom istoku.
- Povećanje potpore za uključiv i održiv rast aktivnijim radom u strateškim sektorima kao što su poljoprivreda i energija te promicanjem razvoja privatnog sektora.
- Povećanje usklađenosti politike do najveće moguće mjere kako bi se osiguralo da se uzmu u obzir aspekti razvoja u svim područjima djelovanja EU-a. Time će se, primjerice, omogućiti EU-u da uspostavi vezu između razvoja i trgovine.

Velike nade, veliki rizik

Iako se udio ljudi koji žive u ekstremnom siromaštvu u zemljama u razvoju smanjio sa 46 na 27 % između 1990. i 2005., oko 1,2 milijarde ljudi u cijelom svijetu još uvijek živi ispod međunarodno određene granice siromaštva od 1,25 USD dnevno. Ti podatci ukazuju na ohrabrujući ostvareni napredak i na razmjernost predstojećih izazova.

Više od desetljeća nakon donošenja milenijskih ciljeva razvoja, mnoge su države riješile problem siromaštva i sukoba. Neke od njih postale su odgovorni međunarodni donatori i dinamična gospodarstva. Nažalost, mnoge od njih pale su u još dublje siromaštvo, sukobe i nesigurnost, a neke svojim građanima još uvijek uskraćuju temeljna ljudska prava.

Siromaštvo nije jedini problem. Nedavnim pobunama, posebno u mediteranskom području, pokazano je da razvoj mora biti popraćen zaštitom ljudskih prava i sloboda. EU ugrađuje ta pitanja u sve vidove svoje razvojne politike.

EU posebnu pozornost posvećuje najranjivijim državama. Gotovo polovica njegove razvojne pomoći odlazi u nestabilne države. U državama koje su sklone krizama i u kojima živi najranjivije svjetsko stanovništvo, pomoć će sve više biti usmjerena na izgradnju mira i države u smislu poboljšanja njezine kvalitete i maksimalnog povećanja učinka. U situacijama nakon krize, sukoba ili prirodnih katastrofa poticati će se sve donatore da osiguraju nesmetan prelazak s humanitarne pomoći na održivi razvoj te da unaprijede koordinaciju kako bi pomogli u ostvarenju stabilnosti. EU je glavni partner u tom „*new dealu*” za ranjive države.

Integrirano djelovanje za uklanjanje siromaštva ljudi

Razvojna politika povezana je s velikim globalnim problemima koje EU nastoji riješiti u suradnji sa svojim partnerima. Razvojnou suradnjom može se pozitivno pridonijeti djelovanjima EU-a u svijetu u svim područjima, od klimatskih promjena i pitanja sigurnosti, kao što su terorizam ili trgovanje ljudima, do migracija i energetske sigurnosti.

Suradnja sa zemljama u razvoju važna je za ostvarenje ciljeva razvoja koje je EU utvrdio za budućnost. Zajedničkim radom sa zemljama u razvoju i gospodarstvima u nastanku potiče se pametan, održiv i uključiv rast, u skladu sa strategijom Europa 2020. Povećanjem blagostanja i promicanjem otvorenih i poštenih tržišta u cijelom svijetu nastaje situacija u kojoj su svi pobjednici i u kojoj partnerske države i EU imaju gospodarske koristi.

Učinkovita potrošnja od ključne je važnosti. Cilj je EU-a na najbolji mogući način iskoristiti dostupna financijska sredstva putem koordiniranog djelovanja EU-a.

© Europska unija/Natalia Lazarewicz

Suradnja EU-a sa Sudanom usmjerena je na povezivanje pomoći, obnove i razvoja, kao u ovom kampu za raseljene osobe u Sjevernom Darfuru.

Kako EU tomu pristupa

Prilagođeni pristup

EU kombinira različite strategije za pružanje pomoći državama kojima je ona potrebna. Pomoć se uglavnom pruža putem projekata, bespovratnih sredstava i ugovora, ali i putem sektorske i proračunske potpore.

- **Projekti, bespovratna sredstva i ugovori**

Projekt je niz aktivnosti koje se provode u cilju ostvarivanja određenih ciljeva unutar utvrđenog vremenskog razdoblja i proračunskih sredstava. Bespovratna sredstva izravni su financijski doprinosi organizacijama ili projektima koje one provode. Bespovratna sredstva dodjeljuju se najboljim kandidatima na temelju poziva za podnošenje prijedloga. Ugovori se dodjeljuju putem natječajnih postupaka za nabavu usluga, roba i radova.

- **Proračunska potpora**

Proračunska potpora uključuje prijenos financijskih sredstava u nacionalnu riznicu partnerske države u kombinaciji s intenzivnim dijalogom u području politike. Ona uključuje i mjere za pristup i povećanje učinka tih sredstava. Proračunska potpora koja se temelji na partnerstvima i uzajamnoj odgovornosti važan je alat za financiranje razvojnih strategija partnerske zemlje. Pružanje pomoći prilagođeno je potrebama utvrđenim u određenoj državi i velik se naglasak stavlja na nacionalne strategije.

Kako bi mogle dobiti proračunsku potporu, države moraju pokazati opredijeljenost za ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava te ispuniti stroge kriterije, uključujući i u području upravljanja javnim financijama.

- **Sektorska potpora**

Velik dio financijskih sredstava za razvoj koje EU stavlja na raspolaganje usmjeren je na posebne sektore u partnerskim državama, kao što su energija, poljoprivreda ili obrazovanje. Sektori se podržavaju pružanjem financijske potpore programima kojima upravljaju partnerske države. Financijska sredstva mogu se pretvoriti u proračunsku potporu, bespovratna sredstva i ugovore ili objedinjavati sredstva različitih donatora.

Lida i Alina iz Cazanestija u Moldovi ostvarile su korist od potpore EU-a socijalnim službama u njihovoj državi.

Horizontalni i vertikalni pristup

Mehanizmi EU-a za financiranje razvoja mogu biti imati geografsko ili tematsko područje primjene. U tri zemljopisna i tri tematska instrumenta za razdoblje 2014.–2020. definirano je gdje i kako se troši novac.

Većina financijskih sredstava za razvoj dolazi iz geografskih instrumenata.

- Europski razvojni fond glavni je instrument za pružanje pomoći skupini afričkih, karipskih i pacifičkih (ACP) država i prekomorskim državama i teritorijima.
- Instrument za razvojnu suradnju obuhvaća suradnju s Latinskom Amerikom, Azijom, središnjom Azijom, Bliskim istokom i južnom Afrikom. Njime je obuhvaćeno pet tematskih programa koji se bave globalnim izazovima: zaštita okoliša, uloga nedržavnih dionika, sigurnost hrane, migracije i ljudski i društveni razvoj.
- Financijska sredstva za suradnju s drugim susjednim državama pružaju se putem Instrumenta za europsko susjedstvo.

Ti su alati nadopunjeni tematskim instrumentima, koji su otvoreni svim zemljama u razvoju.

- Cilj je Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava zaštititi ljudska prava i temeljne slobode i promicati demokraciju i vladavinu prava.
- Instrumentom za stabilnost i mir jača se sigurnost u kriznim situacijama i podržava ponovna uspostava stabilnosti nakon takvih situacija.
- Instrumentom za suradnju u području nuklearne sigurnosti promiče se nuklearna sigurnost, zaštita od zračenja i spremnost u hitnim situacijama.

Tematskim programima EU-a potiče se suradnja organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti u razvojnoj suradnji.

Bolje, brže, više: učinkovita pomoć i razvoj

U europskom dogovoru o razvoju utvrđen je okvir zajedničkih načela kojima se EU-u i njegovim državama članicama omogućuje provedba razvojnih politika u duhu nadopunjavanja i učinkovitosti.

EU nadzire kvalitetu pomoći na temelju konkretnih ciljeva koji su dogovoreni na međunarodnoj razini u Pariškoj deklaraciji (2005.) i Planu djelovanja iz Accre (2008.) i revidirani na forumu na visokoj razini u Busanu, kada je osnovano Partnerstvo za učinkovitu razvojnu suradnju (2011.).

Kao član Odbora za razvojnu pomoć Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECS-DAC), EU je bio aktivan na međunarodnim forumima za unaprjeđenje učinka razvojne suradnje. Utvrdio je ambiciozne ciljeve za povećanje učinkovitosti globalne razvojne pomoći i reformirao način pružanja pomoći za ostvarenje tih ciljeva.

Četvrti forum na visokoj razini o učinkovitosti pomoći održan u Busanu, Južna Koreja, u 2011. označio je prekretnicu za globalnu razvojnu suradnju. Sudionici iz više od 160 država, te iz međunarodnih organizacija, civilnog društva i privatnog sektora, postigli su dogovor o nizu načela, ciljeva i obveza u cilju postizanja veće učinkovitosti razvojne suradnje te su naglasak premjestili sa „same potpore” na sveobuhvatniji pristup koji uključuje sve dionike u razvoju.

EU je odlučio usmjeriti svoja neposredna naknadna zajednička djelovanja na dvije inicijative:

- Cilj je Jamstva transparentnosti EU-a pružiti međunarodno usporedive informacije o pomoći koje su ažurne i kojima je lako pristupiti. Kako bi to ostvarile, Europska komisija i niz država EU-a već provode globalno dogovoreni standard za objavu informacija o pomoći putem kojeg su pravovremeno dostupni detaljni podatci o tome gdje i kako se troše sredstva za pomoć.

- Cilj je zajedničkog programiranja omogućiti zajednički europski odgovor na razvojni plan partnerske države, uključujući i putem podjele rada. EU i njegove države članice zajednički utvrđuju koji će donator raditi u kojem sektoru, što donosi veću učinkovitost i bolje rezultate. EU ima ulogu koordinatora i posrednika. EU je započeo zajedničko programiranje u više od 20 zemalja a planira ga provoditi u oko 40 partnerskih zemalja te time obuhvatiti više od 60 % pomoći za države koja se može programirati i kojom upravljaju institucije EU-a.

Sljedeći je korak u tom međunarodnom procesu sastanak na vrhu Globalnog partnerstva za učinkovitu razvojnu suradnju koji će se održati u Meksiku u travnju 2014. i na kojem će se napraviti pregled napretka te čiji je cilj riješiti probleme i ubrzati provedbu.

Razvojna politika EU-a i bilateralna suradnja njegovih država članica sa zemljama u razvoju uzajamno se jačaju. Brojne druge politike EU-a imaju učinak na zemlje u razvoju i stoga su usklađene s razvojnom politikom.

Glavna uprava Komisije za razvoj i suradnju – EuropeAid odgovorna je za definiranje politike razvojne suradnje EU-a i za provedbu pomoći u partnerskim zemljama. U cilju jačanja usklađenosti između vanjskih odnosa i razvojne suradnje, Europska služba za vanjsko djelovanje (EEAS) nastoji sve svoje politike i djelovanja uskladiti s razvojnim ciljevima.

EU surađuje sa 140 delegacija i ureda u cijelom svijetu. Oni upravljaju razvojnim programima i programima suradnje dok predstavljaju EU u svojim državama domaćinima. Nakon sukoba ili prirodne katastrofe, na primjer, lokalna delegacija EU-a može prilagoditi prioritete potpore i odgovoriti na hitne potrebe.

Prilikom definiranja politika, pružanja i nadzora pomoći EU radi s međunarodnim organizacijama čije mreže i stručnost nadopunjuju njegove resurse. Ključna tijela i skupine uključuju Ujedinjene narode, OECD, Svjetsku banku, G8 i G20. Putem redovitog dijaloga i kontakata, EU surađuje s drugim važnim tradicionalnim donatorima (Ujedinjeni narodi, Japan i Koreja) te sve više s novonastalim gospodarstvima.

Uloga civilnog društva

Civilno društvo ključni je partner donatora u zemljama u razvoju. Dionici izvan državnog sektora, primjerice, mogu uključivati nevladine organizacije (NVO), profesionalna udruženja, socijalne partnere, sveučilišta ili medije. Oni su obično bliski s lokalnim zajednicama i mogu pomoći donatorima da odgovore na potrebe ljudi. Zbog toga preuzimaju sve više odgovornosti u oblikovanju strategija i programiranju.

Jačom ulogom civilnog društva u razvoju pomaže se unaprijediti lokalno vlasništvo.

EU provodi programe za promicanje reproduktivnog zdravlja i zdravlja djece u kampovima za izbjeglice, kao ovdje u Tajlandu.

Što radi EU

S riječi na djela

Kako se približava rok za ispunjenje milenijskih ciljeva razvoja u 2015., stanje njihova ostvarenja jasan je pokazatelj stupnja i brzine razvoja u posljednjih 12 godina.

Prema izvješću Ujedinjenih naroda iz srpnja 2012., već je ispunjeno nekoliko ključnih ciljeva:

- ekstremno siromaštvo smanjeno je za pola i opada u svim regijama;
- udio ljudi bez pristupa boljim izvorima vode smanjio se za pola;
- uvjeti života više od 200 milijuna stanovnika slamova popravili su se, što je dvostruko više od cilja do 2020.;
- broj upisanih djevojčica i dječaka u osnovne škole sada je jednak;
- sve više se smanjuje smrtnost majki i djece.

Doprinos EU-a ostvarenim rezultatima bio je velik. Zahvaljujući njegovoj potpori, koja je uključivala ulaganja u zdravlje, obrazovanje i cestovnu infrastrukturu, ostvaren je opipljiv napredak. Od 2000. godine, zahvaljujući potpori EU-a, više od 13 milijuna djece upisano je u osnovne škole a više od 18 milijuna djece cijepljeno je protiv zaušnjaka. Razvojna pomoć EU-a bila je od ključne važnosti za pružanje pristupa vodi i sanitarijama za milijune kućanstava. Budući da je ostvarenje nekih ciljeva, uključujući hranu i sanitarije, još uvijek daleko, u rujnu 2011. EU je odlučio dodijeliti dodatnu 1 milijardu EUR za potporu napretku u ostvarenju tih ciljeva u većini država skupine ACP koje još nisu ostvarile ciljeve.

Zajedno sa svojim državama članicama, EU je najveći donator u području energije u cijelom svijetu i već je pomogao milijunima ljudi da dobiju pristup održivoj energiji. EU je također najveći donator financijske pomoći zemljama u razvoju za ublažavanje klimatskih promjena. On podržava zaštitu bioraznolikosti u cijelom svijetu, zaštitu država od prirodnih katastrofa i unaprjeđenje zaštite šuma borbom protiv nezakonite sječe.

Prilagođena potpora

Potpora EU-a prilagođena je potrebama svakog pojedinog područja razvojne suradnje. Njome se podržava niz programa i inicijativa koje koriste regijama, a ne pojedinačnim državama ili sektorima. Regionalnom suradnjom učinkovito se rješavaju pitanja poput klimatskih promjena i prekogranične trgovine. Globalne tematske inicijative provode se uzimajući u obzir posebne lokalne situacije.

Četiri od pet najmanje razvijenih država u svijetu države su ACP-a, većinom afričke države. Najveći dio financiranja EU-a za tu regiju dolazi iz Europskog razvojnog fonda, iz kojeg je dodijeljeno ukupno 22,7 milijardi EUR za razdoblje 2008.–2013.

Strateškim partnerstvom između Afrike i EU-a osigurava se okvir za suradnju između dvaju kontinenata. Parteri su se u 2007. dogovorili o zajedničkoj strategiji Afrike i EU-a u kojoj su utvrđena postignuća za svaki sektor. Njome se daje važan doprinos napretku u ostvarivanju milenijskih ciljeva razvoja utvrđivanjem mjerljivih ciljeva i praćenjem napretka. Na primjer, europski i afrički partneri nastoje do 2020. ostvariti niz konkretnih ciljeva u svrhu ostvarivanja pouzdanih, sigurnih, pristupačnih energetske usluga koje nisu štetne za klimu obaju kontinenata.

Projektom „rad za hranu“, koji se provodi u području Nairobijske u Keniji, osigurava se voda za stoku i usjeve.

Egipat je ostvario svoj cilj univerzalnog osnovnog obrazovanja.

Posljedica brzog razvoja u Aziji bilo je znatno smanjenje stopa siromaštva. Ali u toj regiji još uvijek žive dvije trećine najsiromašnijih ljudi na svijetu. Prema tome, potreban je diferencirani pristup koji čini razliku između siromašnih zemalja i gospodarstava u nastanku. U svojim odnosima s gospodarstvima u nastanku, EU se sve više pretvara od donatora pomoći u strateškog partnera. Na taj je način dao doprinos ostvarenom napretku. Okvirni iznos od 775 milijuna EUR odvojen je za regionalnu suradnju s Azijom u razdoblju 2007.–2013.

Rad Unije s njezinim susjedima temelji se na suradnji, a ne na pomoći. U cilju jačanja blagostanja, sigurnosti i stabilnosti izvan granica EU-a, europskom susjedskom politikom pruža se pomoć susjednim zemljama. Za tu je svrhu u razdoblju između 2007. i 2013. osigurano gotovo 12 milijardi EUR.

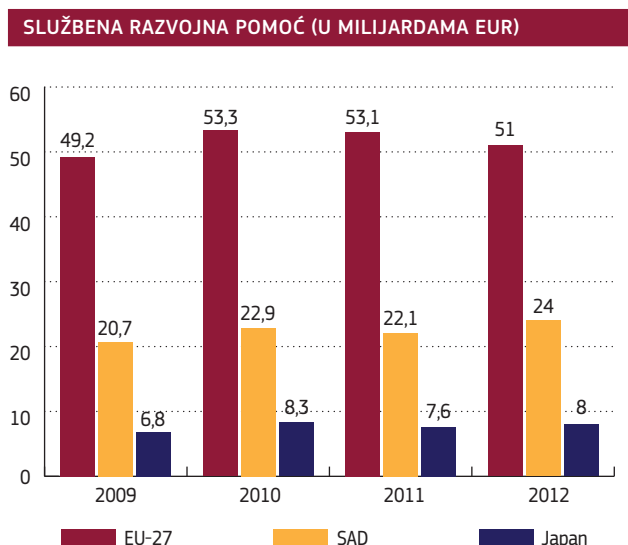
Kao odgovor na popularne pobune u mediteranskoj regiji EU provodi novi pristup kako bi podržao zahtjeve za političkom suradnjom i slobodom. EU također pruža potporu ranjivim državama (50 % ukupne pomoći EU-a). Prioritet u hitnim situacijama jest riješiti hitne potrebe i osigurati usklađenost između humanitarnog odgovora i održivog razvoja.

EU je glavni donator i drugi najveći ulagač u Latinskoj Americi te njezin drugi najvažniji trgovinski partner. Ovo je partnerstvo bilo uspješno u napretku na području ostvarenja milenijskih ciljeva razvoja u regiji, posebno u odnosu na pristup osnovnom obrazovanju. Ostali problemi uključuju neravnopravnost, infrastrukturne nedostatke i pristup vodi za piće. Godišnji prosjek financijskih sredstava EU-a za Latinsku Ameriku iznosi oko 500 milijuna EUR. Potpora je usmjerena na društvenu koheziju, regionalnu integraciju, dobro upravljanje i održivi razvoj.

Pomaganje ljudima da si pomognu

Od sigurnosti hrane i okolišnih problema do socijalnih aspekata i ljudskih prava, EU pruža pomoć tamo gdje je potrebno i gdje može nešto promijeniti.

Demokratsko upravljanje – Ovo je jedan od glavnih prioriteta razvojne suradnje. Posljednjih je godina EU uspješno kombinirao dijalog politike s partnerskim državama, potporu usmjerenu na pojedine sektore i aktivnosti jačanja svijesti u cilju boljeg upravljanja. Samo u 2020. ukupno 1,5 milijarda EUR sredstava za razvoj kojima upravlja EU usmjerena je prema aktivnostima kojima se podupire upravljanje.

EU je bio najveći globalni donator u 2012. Ukupan iznos u 2012. bio je nešto niži nego u 2011. jer je povećanje pomoći u nekim državama EU-a poništeno zbog smanjenja uzrokovanih krizom u drugim državama.

EU financira projekt za očuvanje bioraznolikosti u šumskom rezervatu Gola u Sierra Leoneu, jednoj od najslabije razvijenih država svijeta.

Poljoprivreda i sigurnost hrane – EU je kao prioritete odredio iskorjenjivanje siromaštva i gladi. On svake godine donira 600 milijuna EUR kako bi ljudi u cijelom svijetu imali pristup osnovnoj hrani. To je dodatak uz humanitarnu pomoć u hrani koja se dodjeljuje u hitnim situacijama. Više od 50 milijuna ljudi primilo je pomoć u iznosu od 1 milijarde EUR iz Fonda za hranu, koji je pokrenut u 2009. EU je u razdoblju između 2004. i 2010. osigurao sjeme, alate, prijenos gotovine i hranu za oko 24 milijuna ljudi kako bi im pomogao da izađu iz siromaštva. Produktivnost malih poljoprivrednika i otpornost ruralnih zajednica mogli bi se povećati promicanjem održivog poljoprivrednog modela prilagođenog stvarnosti u zemljama u razvoju.

Trgovina – Trgovinom se u posljednjem desetljeću milijunima ljudi pomoglo da izađu iz siromaštva. EU je najveći pružatelj pomoći za trgovinu i njegovo je tržište najotvorenije zemljama u razvoju. Općim sustavom povlastica omogućeno je smanjenje carina za robu iz 176 zemalja i teritorija u razvoju. EU pruža pomoć kojom se državama ACP-a omogućuje integracija u svjetsko gospodarstvo. Lokalna gospodarstva i razvoj mogu se poticati sporazumima o ekonomskom partnerstvu s EU-om. Oni su širi od sporazuma o slobodnoj trgovini jer uzimaju u obzir socioekonomski kontekst i pomažu državama s provedbom. Njima se otvaraju tržišta EU-a, a državama ACP-a omogućuje se razdoblje do 25 godina da otvore svoja tržišta uvozu iz EU-a.

Rast utemeljen na trgovini za države kojima je pomoć najpotrebnija

Kako bi najmanje razvijene države potpuno uključio u međunarodni sustav trgovine, EU posebnu pozornost posvećuje njihovim potrebama u strategiji „Pomoć za trgovinu”. Tim se naporima pridonijelo promjenama na terenu: između 2000. i 2008. BDP po glavi stanovnika u tim državama povećao se s 325 USD na više od 625 USD. U 2012. EU je pripremio planove kojima će najmanje razvijenim državama omogućiti da u potpunosti iskoriste otvorena tržišta. Time će im pomoći da uklone prepreke trgovini, da zadovolje međunarodne standarde i poboljšaju svoje poslovno okruženje.

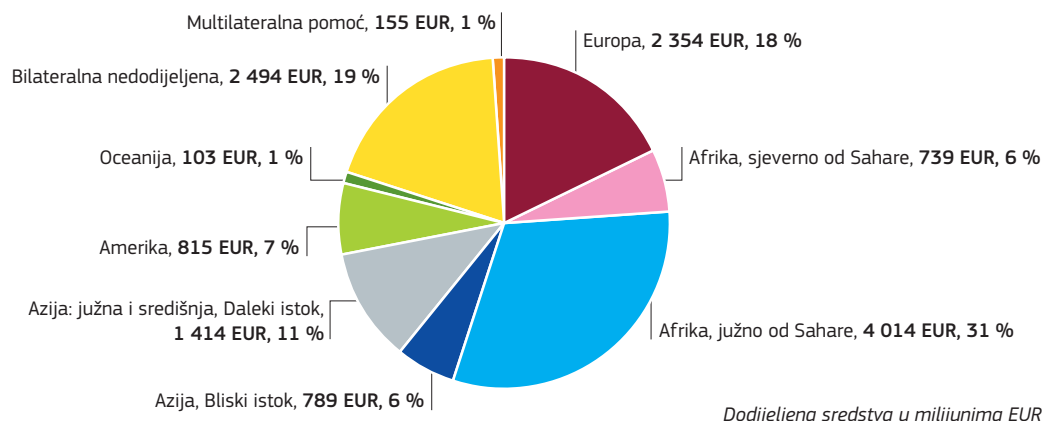
Voda i energija – Od 2004. više od 70 milijuna ljudi u zemljama u razvoju spojeno je na pitku vodu, a 24,5 milijuna dobilo je sanitarije. Programi EU-a za vodu i sanitarije iznose gotovo 400 milijuna EUR godišnje. Njima se pomaže izgraditi infrastruktura za sustave pitke i otpadne vode te osigurati osnovne sanitarije i higijenu.

Budući da je energetska siromaštvo rastući globalni problem, EU ulaže sve više novca u pristup energiji, te u njezinu održivost i sigurnost u zemljama u razvoju. U 2010. odvojio je ukupno 319,49 milijuna EUR za proizvodnju energije i opskrbu energijom. Ti napori počinju biti isplativi. U državama ACP-a, u kojima je problem najveći, 15 milijuna korisnika dobilo je pristup modernim energetskekim uslugama između 2007. i 2011.

Djeca peru zube u okviru projekta zdravstvene skrbi EU-a u Nikaragvi u Srednjoj Americi.

REGIONALNA RASPODJELA POMOĆI EU-a ZEMLJAMA U RAZVOJU U 2012.

Održiva energija za sve

Nakon pokretanja inicijative Ujedinjenih naroda za ostvarenje održive energije za sve, EU je taj cilj učinio prioritetom svoje razvojne politike. Utvrđen je trostruki cilj do 2030.:

- univerzalan pristup modernim energetske uslugama,
- udvostručavanje stope povećanja energetske učinkovitosti,
- udvostručavanje udjela obnovljive energije u globalnoj energetskej mješavini.

Na Sastanku EU-a na vrhu o održivoj energiji za sve održanom u 2012. predsjednik José Manuel Barroso objavio je da će EU pomoći zemljama u razvoju da osiguraju pristup energiji za dodatnih 500 milijuna ljudi do 2030.

EU je najsnažniji međunarodni zagovaratelj održivog razvoja i potvrdio je sve glavne višestrane sporazume o okolišu. On provodi strategiju o upravljanju prirodnim resursima u svojim politikama za smanjenje siromaštva. Strategijom se neposredno pridonijelo osiguranju održivosti okoliša, što je jedan od milenijskih ciljeva razvoja. Napredak u tom području uključuje stopu smanjenja krčenja šuma, unaprjeđenje slamova i bolji pristup sigurnoj pitkoj vodi. Ekološki problemi, međutim, i dalje su veliki. U razdoblju 2011.–2013. za strategiju je izdvojeno oko 517 milijuna EUR.

Punkt s vodom u Papui Novoj Gvineji. Pristup čistoj vodi za piće i dalje je problem u zemljama u razvoju.

Okoliš i prirodni resursi – Najsiriromašnije zemlje na svijetu također su najosjetljivije na opasnosti iz okoliša, u prvom redu na posljedice klimatskih promjena. Njih snažno pogađa siromašenje prirodnih resursa.

Pomoć za povećanje sigurnosti hrane u katastrofom pogođenom Haitiju

Haiti je jedna od najsiromašniji zemalja na svijetu. Kada je pogođena velikim potresom u siječnju 2010., ta je katastrofa samo pogoršala već postojeću prehrambenu krizu. Visoke su uvozne cijene, zajedno s poljoprivrednim gubitcima nakon nekoliko uragana, imale vrlo negativan utjecaj na sigurnost hrane.

Situacija se popravila zahvaljujući projektu koji je financirao EU i koji je usmjeren na 300 000 ruralnih kućanstava u sjeveroistočnoj pokrajini Haitija. Aktivnosti su bile usmjerene na povećanje i diversifikaciju poljoprivrede i na unaprjeđenje upravljanja vodom i akvakulture.

Inicijativa je u velikoj mjeri koristila lokalnom stanovništvu. Izgradnjom 692 spremnika za vodu i 2 550 silosa za žitarice te raspodjelom sjemena značajno su se povećali usjevi i prihodi.

„Ako nemate rezervoar za slučaj suše, izgubit ćete sve prinose”, objašnjava Gédéon Richè, korisnik projekta.

„Zahvaljujući rezervoaru prinosi su sada dobri, imam povrće za jelo i to je puno pomoglo mojoj obitelji.”

Projektu, koji se provodi u partnerstvu s Organizacijom za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda, dodijeljeno je ukupno 9,6 milijuna EUR sredstava EU-a u razdoblju između 2009. i 2011.

Njega novorođenčadi i njihovih majki u Kazahstanu

Kada je Kazahstan stekao neovisnost u 1991., kvaliteta zdravstvenih usluga pogoršala se zbog smanjenja javnog financiranja za zdravstvo. Zbog toga svake godine tisuće novorođenčadi i male djece umire zbog nedostatka odgovarajuće njege, a zdravlje majki i dalje predstavlja ozbiljan problem.

Kako bi unaprijedio dostupnost visokokvalitetne prenatalne njege i brige za djecu u toj državi, EU je odlučio pružiti ciljanu pomoć. Podržao je projekt kojim se pomoglo kazahstanskom ministarstvu zdravstva da razvije nacionalnu strategiju za zaštitu zdravlja majki i djece. Obitelji, zajednice i pružatelji zdravstvene skrbi uključeni su u postupak reforme tijekom kojeg su uvedene smjernice za najčešća stanja i komplikacije. Pružatelji usluga zdravstvene skrbi prošli su osposobljavanje i dobili su savjete.

Pristup se pokazao učinkovitim.

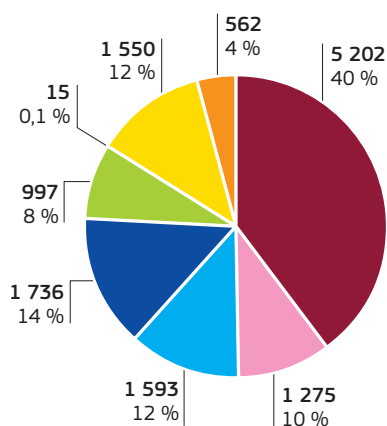
Zdravstvene usluge za majke i djecu poboljšale su se i postale su učinkovitije te je povećana sposobnost službi za pružanje usluga zdravstvene skrbi u cilju njihova daljnjeg unaprjeđenja. Povećala se uključenost obitelji i zajednica u unaprjeđenje zdravlja majki i djece.

„Jedna od glavnih prednosti integriranog upravljanja dječjim bolestima jest da nas ono uči kako smanjiti udaljenost između doktora i pacijenta”, ističe Polina Slugina, pedijatričarka koja radi u okrugu Osakarov.

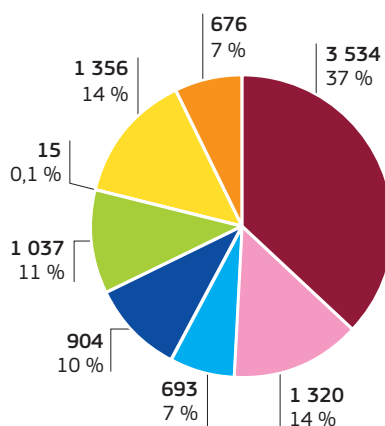
Milenijski ciljevi razvoja koji se odnose na smanjenje smrtnosti djece i poboljšanje zdravlja majki još nisu ostvareni u Kazahstanu.

SEKTORSKA RASPODJELA POMOĆI EU-a ZEMLJAMA U RAZVOJU U 2012.

Dodijeljena sredstva u 2012. u milijunima EUR

Isplaćena sredstva u 2012. u milijunima EUR

- Društvene infrastrukture: obrazovanje i zdravlje, voda, vlada i civilno društvo, ostalo
- Gospodarske infrastrukture i usluge: promet, komunikacije, energija, ostale usluge
- Proizvodnja: poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, industrija, rudarstvo, trgovina i turizam
- Više sektora/poprečno: okoliš, ostalo
- Proračunska potpora, pomoć u hrani, sigurnost hrane
- Aktivnosti u vezi s dugom
- Humanitarna pomoć: odgovori na hitne situacije, pomoć za obnovu, sprječavanje katastrofe i spremnost
- Ostalo/nedodijeljeno: administrativni troškovi, nespecificirano

Mikrofinanciranje za Afriku: mali zajmovi, veliki učinak

Zahvaljujući mikrofinanciranju siromašniji mogu lakše dobiti pristup financijskim sredstvima. Kako bi ostvarile svoj puni potencijal kao alat za gospodarski razvoj Afrike, institucije za mikrofinanciranje moraju poboljšati svoje standarde upravljanja rizikom i transparentnost. EU je pružio potporu programu za jačanje sposobnosti Smartrac kako bi se afričkim institucijama za mikrofinanciranje pomoglo da poboljšaju svoje vještine upravljanja rizikom i nadzor rizika.

Smartrac predstavlja održivost, upravljanje, odgovornost, rizik, transparentnost, osiguranje i usklađenost. Cilj je programa unaprijediti pristup kreditima jačanjem lokalnih pružatelja usluga mikrofinanciranja putem prijenosa know-howa. Alati za upravljanje rizikom stavljeni su na raspolaganje institucijama za mikrofinanciranje i lokalnim pružateljima usluga.

Pothvat je bio vrlo uspješan. Ukupno 12 financiranih institucija za mikrofinanciranje pomoglo je 700 000 klijenata s niskim prihodima. Stopa rasta pružatelja usluga kojima je pružena pomoć iznosila je između 4 % i 160 %.

Projekt se provodio u Angoli, Gambiji, Gani, Keniji, Malaviju, Nigeriji, Ruandi i Tanzaniji. Doprinos EU-a iznosio je 348 000 EUR u razdoblju između 2006. i 2009. Na suradnju između Europske unije i država ACP-a u području mikrofinanciranja trenutačno se primjenjuje „program za mikrofinanciranje ACP/EU-a” (2010.–2014.). Stranke surađuju na razvoju uključivih financijskih sustava prilagođenih potrebama siromašnih u cilju poticanja rasta i bolje raspodjele bogatstva.

Izgledi

Ostvarivanje planova

Razvojna pomoć EU-a s godinama se stabilno povećavala i postajala je učinkovitija. Budući da kriza utječe na gospodarstva u cijelome svijetu, više nego ikad važno je povećati učinkovitost i razinu ambicije. Povećanje razine pomoći nije samo izraz trajne solidarnosti već predstavlja i ulaganje u budućnost.

EU zagovara ulaganje većih napora država EU-a u ostvarenje dogovorenog cilja za službeni razvojnu pomoć u iznosu od 0,7 % bruto nacionalnog dohotka do 2015.

„Planom za promjenu” utvrđene su konkretne mjere za ostvarivanje veće učinkovitosti, kao što je naglasak na države s najvećim potrebama, ranjive države, sektore usmjerene na rast, bolju podjelu rada i bolje upravljanje. Provedba tog plana ključni je korak prema poštenijem svijetu.

Rasprave o ulozi razvojne politike nakon roka za ostvarenje milenijskih ciljeva razvoja do 2015. prilika su za razradu globalne suradnje. Na temelju prijedloga politike Komisije „Pristojan život za sve”, u lipnju 2013. dogovoreno je stajalište EU-a u kojem je istaknuto da bi se razvojnom politikom nakon 2015. trebala jačati opredijeljenost međunarodne zajednice za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj.

Poljoprivrednik u Keniji dobiva sredstva iz programa koji financira EU za održavanje i razvoj sektora voća i povrća.

Kako bi se to moglo ostvariti, novim okvirom potrebno je predvidjeti osnovne standarde života, promicati uključiv i održiv rast, pridonijeti održivom upravljanju prirodnim resursima, osigurati pravdu, jednakost i ravnopravnost te uzeti u obzir posebnu situaciju država u sukobu i ranjivosti – to su ključni problemi koji su proizašli i iz Dana europskog razvoja 2013., kojima je obuhvaćen proces nakon 2015. EU će i dalje zagovarati ambiciozan okvir nakon 2015. i osigurati će da prioriteti EU-a budu uključeni u svim važnim forumima.

Ruralni razvoj jedan je od prioriteta suradnje EU-a s Gambijom, jednom od najsiriromašnijih zemalja na svijetu.

Saznajte više

- ▶ **Razvoj i suradnja – EuropeAid:** http://ec.europa.eu/europeaid/index_en.htm
- ▶ **Capacity4dev.eu – povezivanje razvojne zajednice:** <http://capacity4dev.ec.europa.eu>
- ▶ **Europska služba za vanjsko djelovanje:** http://eeas.europa.eu/index_en.htm
- ▶ **Humanitarna pomoć i civilna zaštita:** http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm
- ▶ **Imate pitanja u Europskoj uniji? Europe Direct može vam pomoći:** 00 800 6 7 8 9 10 11 – <http://europedirect.europa.eu>

